

[י נראה שחננויות פטורות לאו דווקא מפני שהבניין הוא עראי* * ועל-פי סברה נראה שאין בית-ספר בכלל דירה שיש בה כל צורכי האדם, אכילה וגם לינה, ועל-כל-פנים לא עדיף מבית-המדורש שמשמע מדברי הפוסקים [או"ח קנא, ג] שהיו אוכלים שם.

(** הרמב"ם כתב "מפני שאינו קבועין לדירה", והפרישה ס"ק כב כתב "דכתיב ביתך, שהוא דירת קבע, לאפוקי אלו שהם דירת עראי. ונראה דבזמן הוה, אלו חדרים הנקראים 'קלייטן' [=חננויות] חייבים. וצ"ע". ועל זה כתב הטי"ז שאינו דומה לבית התבן או אוצר, שישמשו תמיד ביום ובלילה, אבל החננויות כיוון שאין יושבין בהן בלילה נקראות עראי. הטי"ז שם מביא ראיה לזה משו"ע חו"מ סי' קמ, שגם אם יושבים שם כל היום, כיוון שאינם שם בלילה מיקרי עראי לענין חזקה, ע"כ. אך לא זכינו להבין דבריו, כי שם (סי"ז) איתא שהחזקה היא בכל דבר לפי הנאתו ותשמישו, ורק בבית-דירה שדרכו להיות בו גם בלילה, אם לא היה בו בלילה אין זו חזקה (סי"ח), משא"כ בחננויות, מפורש שם (סי"ד) שאם דרכן "שאיין דרים בהן אלא ביום – כיוון שדר בהן ג' שנים ביום הוי חזקה". וצ"ע.

ובסי' 'מוזות מלכים' ס"ק קלג מפרש בחננויות ירידים הנשארות גם לאחר היריד אך לא בקבועות ממש. וה'מקדש מעטי' מפרש שחנות שבביתו, שם מחייב הטי"ז, חיובה רק כבית שער, וס"ל שהפטור לפי הטי"ז הוא גם בחננויות קבועות, וכן דעת 'מסגרת השולחן' על הקיצור שולחן ערוך יא,א. וצ"ע.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תעה

ערב שבת-קודש
פרשת שופטים
א' באלול ה'תשס"ג

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש
הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחוי

ביורר ענייני הלכה ומנהג

ובמענה הרבי מיום כ"א באדר שני ה'תש"א שנדפס לאחרונה, איתא: "...בשאלתו על-דבר צירוף למניין — מנהגי כמו שכתוב בשולחן-ערוך אדמו"ר הזקן סימן נה סוף סעיף ז. ואף שהוא במוסגר — על-כל-פנים משמע שלזה דעתו נוטה יותר, וכן פסק בקיצור-שולחן-ערוך...".

לכאורה משמע, שההכרעה כאן היא בין שני המקומות האמורים "שלזה דעתו נוטה יותר". הרבי מדגיש את הקטע שבמוסגר, אף שהמסקנה שב'דבר שבקדושה' אין צריך אלא נוכחות בלבד ברורה גם ב'פנים' הסעיף, ומשמעות 'דבר שבקדושה' (קדיש, ברכו וקדושה) מפורשת בסימן זה לעיל, ואף מה שבחזרת הש"ץ יש להחמיר בזה, מופיע במפורש ב'פנים'. ואולי נעשה הדבר כדי לשלול בנידון-ידן את הסברה כאילו אדמו"ר הזקן הסתפק בזה, כרגיל בקטעים המוסגרים, כי מכיוון שהלכה זו נפסקה במקומה (בסימן זה, שכותרתו "דיני קדיש") ובמפורט ובאריכות, משמע שכך עיקר.

הרב יוסף-שמחה גינזבורג, עומר

ברכה על קביעת מזוזה בבית-ספר

שאלה: מדוע אי-אפשר לברך על המזוזה בכיתות בתי-ספר? [ראה גם: שכל-טוב סי' רפו ס"ק קסג], הרי הריהוב עושה אותן כ'בית התבן' (עיין נימוקי-יוסף סוף הל' מזוזה, שהמשכיר בית היה צ"ל חייב משום הרהיטים), והאכילה שם בהפסקות, לכאורה איננה "מדוחק" (עיין דעת-קדושים סי' רפו ס"ק ט, שהפוסקים בית-המדרש סבירא להו שכיוון שלא הותרה אכילה אלא מדוחק, לכך לא חשיבו על-ידי זה דירה), ודין "חנויות שבשווקים" — דבר הלמד מעניינו [בית שבספינה, סוכת החג וסוכת היוצרים] שהכוונה למבנה-עראי, כפירוש יד הקטנה שהובא בפתחי תשובה ס"ק י, וכ"כ החוות דעת שהביא שם, והחיי-אדם (טו,יא) וקיצור שו"ע (יא,יד)?

הרב יוסף-שמחה גינזבורג, עומר

להלן מענה שקיבלתי בחודש טבת תשמ"א, מאחד מחברי הבדיין של העדה החרדית ביורושלים:

הרי גם בבית-מדרש דעת הפוסקים [שו"ע יו"ד רפו ס"י] שאין לברך, ומדברי הט"ז [שם ס"ק

(4) 'שערי הלכה ומנהג' ח"ה עמ' מ, מליקוטי-שיחות כרך לט עמ' 280. כרגיל, לצערנו, בפירסום מענות הרבי בליקוטי-שיחות ואפילו באג"ק, לא ניתנה (אפילו לעורך האג"ק) השאלה המלאה, שאולי גנוזה אצל האחראי, חבר המזכירות הרה"ח רש"מ שי' סימפסון, ועכ"פ ניתן לבררה אצל השואלים אם עורם חיים עמנו. ניתן היה להבין בצורה נכונה וברורה יותר — את כל המענות שהתפרסמו במשך השנים — אם היו מוכים את הציבור בעניין שלם (כלי פרטיו האישיים של השואל, כמובן וכמקובל למשל בפסקי-דין רבניים וכיו"ב). כל מאמציי בנידון, כולל הבקשה לפרסום פנייה לציבור אנ"ש כדי שהידועים יפרסמו ויודיעו את אשר באמתחם — לא נענו. בנוסף לכך, כאן (ככמה מענות) ניתן גם המענה עצמו בצורה קטועה.

(5) שבסימן טו סעיף ז מיקל בזה בקשר לקדיש, אף שבקשר לחזרת הש"ץ מחמיר בזה בסי' כ סעיף ב.

(6) בראש סעיף ב ובסוף סעיף ה.

(7) כידוע משו"ת שארית-יהודה (למהר"ל אחי אדה"ז, דף כא,א): "כמו ששמעתי מפי קודשו פעמים רבות, דכל ספק העמיד בתוך הצאי עיגול, ודעתו היתה לחזור ולשנות פרק זה לראות אם צדקו דבריו, ואפשר שהיה על זה איזה קונטרס אחרון" וע' קונטרס השולחן עמ' י. 'תורת חב"ד — ביבליוגרפיה (ב), ספרי ההלכה של אדה"ז עמ' כג. קובץ 'כרם חב"ד' גיליון 1 עמ' 95 (במקור האחרון הביא הרה"ג ר' חיים-שלום שי' דייטש, שבכמה מקומות ייתכן שהקטע מופיע במוסגר רק מכיוון שכשעת ההדפסה הוכנס משולל-הגיליון אל ה'פנים'. ואולי זה המצב בענייננו).

הערות המערכת:

(*) ושמענו שיש מרבני אישי הפוסקים לברך שם. ועיי.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

א' באלול ה'תשס"ג — ח' באלול ה'תשס"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	א' באלול	הלי שלוחין ושותפין. פרק ב-ד.	הלי סנהדרין. פרק כד.	מ"ע רמה.
ש"ק	ב' באלול	פרק ה-ז.	פרק כה.	מ"ע רמה.
א'	ג' באלול	פרק ח-י.	פרק כו.	מ"ע רמה.
ב'	ד' באלול	הלי עבדים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הלי עדות... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רלב. מל"ת רנח. רנט. רנז. רס.
ג'	ה' באלול	פרק ד-ו.	פרק ב.	מ"ע קצו. מל"ת רלג. מ"ע רלד. רלז. מל"ת רסא.
ד'	ו' באלול	פרק ז-ט.	פרק ג.	מ"ע רלה. מל"ת רנד. רנה.
ה'	ז' באלול	אורך ביושר וגוי. ספר משפטים והוא ספר שלשה עשר.. הלי שכירות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ד.	מ"ע רמוג.
ו'	ח' באלול	פרק ד-ו.	פרק ה.	מ"ע ר. מל"ת רלח.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' / הזריחה							
ו', א' באלול	4.06	4.59	5.21	6.18	9.26	12.42	1.14	7.09.0	7.34
ש"ק, ב' באלול	4.07	4.59	5.22	6.19	9.26	12.41	1.13	7.07.8	7.33
א', ג' באלול	4.08	5.00	5.23	6.19	9.26	12.41	1.13	7.06.6	7.32
ב', ד' באלול	4.09	5.01	5.24	6.20	9.26	12.41	1.13	7.05.4	7.30
ג', ה' באלול	4.10	5.02	5.24	6.20	9.26	12.40	1.12	7.04.1	7.29
ד', ו' באלול	4.11	5.02	5.25	6.21	9.26	12.40	1.12	7.02.8	7.28
ה', ז' באלול	4.12	5.03	5.26	6.21	9.27	12.40	1.11	7.01.6	7.26
ו', ח' באלול	4.13	5.04	5.26	6.22	9.27	12.39	1.11	7.00.3	7.25

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות. ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין. *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
שופטים	6.32	6.47	7.46	6.49
תצא	6.23	6.38	7.37	6.40

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מור"ל: מכון ליובאוויטש שיעי צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

ובדבר "חדר-צירים", המציאות בהרבה מקומות היא, שגם בחדר צירים בודקים את האשה (או נשים אחרות), כדי לוודא את התקדמות תהליך הלידה, ומגלים את לבושיה וכו'. והכוונה שרק במצב כזה אסור לבעל לראות כך את אשתו (וכל-שכן אחרות), וכשם שיש לצאת או מחדר הלידה כך יש לצאת מחדר הצירים, אבל כשאין מצב כזה, מובן וגם פשוט שאין שום איסור על הבעל להיות נוכח שם, ממש כשם שאין עליו שום איסור (הלכתי, או מצד הדאגה לריבוי זכויות וכו') להיות נוכח בחדר הלידה עצמו כל עוד אין שם מצב של היפך הצניעות.

הרב פסח-צבי שמערינג, ברוקלין, נ.י.

מענה נוסף בנדון:

כפגישת נשים 'מלוות ללידה' בארה"ק עלתה שאלה בנוגע להימצאו של הבעל בזמן הלידה (בחדר-צירים או בחדר-לידה), וביקשו את הבהרת הרבי בנושא. לצערנו, השאלה לא פורסמה, ולכן התשובה, המתייחסת אליה, נראית קטועה:

[בתחילת התשובה כנראה, הרבי שולל זאת. בהמשך התשובה כותב הרבי:]

בעבר, ובתקופה יותר מאו ועד עתה ולעתיד-לבוא.

ולפלא שאין שמים לב להפריצו[ין]ת שכבר אירעו.

אזכיר על הציון.

(פורסם בדף שהוציאו 'נשים מלוות ללידה מטעם ארגון 'שפרה ופועה' לע"נ נחמה גרייזומאן ז"ל" [כפר-חב"ד, תשנ"ב-ג?])

"תשעה עונים" בקדיש

שאלה: האם בזמן אמירת קדיש וכו' צריך גם-כן תשעה עונים כמו בחזרת הש"ץ, או שמספיק לזה תשעה נוכחים (כגון כשאחד מהם מתפלל ואינו יכול לענות, ובפרט אם עומד בשמונה-עשרה)?

תשובה: הנה לכאורה יש בזה סתירה בשו"ע אדמוה"ז, כי ב'דיני קדיש' (סי' נה ס"ז), פסק: "אם התחיל אחד מ[ה]עשרה להתפלל תפילת שמונה-עשרה לבדו ואינו יכול לענות עמהם, אף-על-פי-כן מצטרף עמהם... כל שנשאר הרוב שעונין אמן – אין עניית המיעוט מעכבת, שאין אמירת דבר שבקדושה בעשרה תלוי בענייתו, רק שיהיו שם, שנאמר 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' על כל עשרה שהם בני קדושה שכינה שורה עליהם ויכולים לומר דבר שבקדושה". ובהמשך כתב במפורש, שאפילו המדבר ואינו שומע מצטרף למניין מאותה סיבה. והקשה בס' תהלה-לדרוד: מפסק אדמוה"ז להלן (סי' נ"ו סו"ס ד), ש"אם אין תשעה שומעין לש"ץ – לא יאמר כלל קדיש, שכל דבר שבקדושה אי-אפשר לומר בפחות מעשרה, תשעה שומעין ואחד אומר".

(1) כנפסק בשו"ע אדה"ז סי' קכד ס"ו, ובסי' תקצ"ד.
(2) סעיף יא.
(3) סי' נה סוף אות ו'.

"אחת שאלתי מאת הוי"ו" - כל עניינו הוא אהבה ויראה

בחדש אלול משלימים על-ידי תשובה את כל מה שהחסירו בשאר י"א חודשי השנה □ אין לשאוף לגדולות ונפלאות ולחפש 'מדריגות', אלא להפך, שיהיה מונח אצלו שהוא "על הארץ" ואז הוא במדריגה הכי נפלאה □ בעבודת התשובה יש את המעלה הן של "שמייעה" והן של "ראייה" ועל-כן תלוי בה מה שיהיה לעתיד-לבוא □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

בחיי אדמו"ר הזקן, שהרי מופיע שם התואר "שליט"א או "נ"י", שכותבים על צדיק בהיותו בעלמא דין. וז"ל המאמר בכיכל הנ"ל:

ואני [כו'] בהמות הייתי עמך כו', פירוש התנהגתי כבהמה לא נחשב למאומה בכל הדברים החשובים לא חשקה נפשי בגדולות ונפלאות ממני, כי-אם רצון בוראי עשיתי, כמשל הסוס שעושה רצון בעליו אינו דואג על אכילתו אם יחטוף אחר ממנו, כי יודע שהדאגה על בעליו על אכילתו והוא אינו מוכן אלא לעבודה כו'. והנמשל מובן שאין לאדם לדאוג על גדולות ונפלאות כו'. וזהו ועל הארץ תישן, אם השפיל בעצמו עד לארץ בכל הדברים, ממה יפול, וממילא הוא בשקט, אבל אם לאו אינו בהשקט כלל כו' וד"ל.

בכיכל הנ"ל לא נמצא ביאור נוסף על תורה

א. כל יהודי הוא שליח של הקב"ה – לעשות את העולם דירה לו יתברך. בחדש אלול יכולים לתקן ולהשלים כל מה שהחסירו במשך י"א החודשים שעברו – על-ידי התשובה, והרי תשובה מועילה גם על תיקון למפרע. צריכים איפוא לפעול על-ידי תשובה וגם על כל י"א החודשים שעברו – שימלאו את השליחות, ובמדריגה כזו שכל מציאותו היא מציאות הארון.

* * *

ב. ישנו ביכל עם מאמרים קצרים, תורות או אמרות של אדמו"ר הזקן, שנאמרו לפני פטרבורג, ובעיקר בשנים הראשונות לנשיאותו. במאמרים הנ"ל לא נרשם זמן כלל, כך, שאי-אפשר לדעת באיזה שנה נאמר או נרשם המאמר. ובכל אופן, המאמר דלהלן שנרשם על-ידי אחד החסידים, נרשם כנראה

(1) נדפס לאח"ז במאמרי אדה"ז הקצרים עמ' רכ.
(2) ראה גם מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ס"ע סח.
(3) שם קלא,א.
(4) אבות פ"ו מ"ד.

זו, וגם במקום אחר לא מצאתי ביאור על תורה זו, וכנראה, שאין צורך בביאור נוסף, כיוון שזמון מעצמו.

ג. ונקודת הדברים:

אין לרצות ללכת בגדולות ונפלאות, לחפש "מדריגות" כו' – כיוון שבעניינים של מדריגות שייך נפילה; אלא "על הארץ תישן", ששם לא שייך נפילה.

כלומר: אין הכוונה לשייך מדריגות נעלות, כייאם, שצריכים להיות אצלו ההנחה ש"על הארץ תישן", היינו, שנמצא על הארץ, וכאשר יש אצלו הנחה זו, אזי נמצא הוא במדריגות נפלאות – שהרי עומק רום קשור עם עומק תחת, וכל מה גבוה ביותר יורד למטה יותר.

וזהו גם שכתוב "ונפשי כעפר לכל תהיה פתח ליבי בתורתך":

"ונפשי כעפר לכל תהיה" – הוא-עניין תכליתי הביטול כעפר, והרי "הכל היה מן העפר",⁸ שזוהי גם מעלת שורש המלכות שמגעת בבחינת עתיק, כי, אף שמצינו שז"א בעתיקא אחיד ותליא,⁹ הרי ידוע שהכוונה היא לבחינת אריך, מה-שאיין-כן ספירת המלכות מושרשת ברדל"א.¹⁰

וזהו שעל-ידי הביטול ד"נפשי כעפר כו" נעשה "פתח ליבי בתורתך" – פתיחת הלב בתורה, שזהו על-דרך מאמר רז"ל¹¹ "פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם", והיינו, שנעשית פתיחת הלב בתורה כפתחו של אולם שהיה גבוה ארבעים אמה,¹² שמורה על דרגה שלמעלה מהשתלשלות.¹³

ויש להוסיף שפתיחת הלב בתורה הוא-עניין הראייה בתורה, כידוע¹⁴ שאינה דומה שמיעה (דהיינו השגה) לראייה¹⁵, כיוון שבשמיעה שייך קושיות וסתירות, וכללותה הוא בהגבלה, מה-שאיין-כן בראייה שהיא באופן של בלי גבול, וזוהי מעלת תורתו של משיח¹⁶.

וכאמור, בכדי לבוא לפתיחת הלב בתורה צריך להיות "ונפשי כעפר לכל תהיה", שזהו עניין ביטול במציאות לגמרי – ובלשון התורה הנ"ל: "על הארץ תישן", ועניין זה מתבטא בכך ש"אינו דואג על אכילתו אם יטוף אחר, כי יודע שהדאגה על בעליו כו", והיינו, שאינו מציאות לעצמו, אלא כל מציאותו היא מציאות האדון; וכאשר מתבטל מציאותו לגמרי אזי ממשיך אמיתית המציאות. וזהו "ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך", בחינת בהמה רבה כו".¹⁷

* * *

ד. בפרשת השבוע נאמר¹⁸ "על פי שני עדים או על פי שלושה עדים יקום דבר", ועל-פי הידוע שבני ישראל נקראים עדים, כדברי הקב"ה לבני ישראל "אתם עדי",¹⁹ נמצא, ש"שני עדים" או "שלושה עדים" הם ב' וג' אופני עבודה.

ובהקדמה – שבעניין העדות בכלל נאמר²⁰ "והוא עד או ראה או ידע", שהם ב' אופני העבודה דשמיעה ("ידע") – על-ידי שמיעה – שהוא עניין ההשגה) וראייה, וכן"ל (ס"ג) שאינה דומה שמיעה לראייה, כיוון שהשגה היא בהגבלה, ושייך לטתור אותה, מה-שאיין-

(5) ראה שער-תשובה לאדאמ"צ שער-התפילה פ"א (כג, ו) בהנסגם שם (עמ' 310).
(6) ראה לקו"ת ע"פ הנוסגם במפתח ערך "כל הגבוה כו".
(7) נוסח תפלה "אלוקי נצור כו" (ברכות ז,א).
(8) קוהלת ג,ב.
(9) ראה זח"ג רצב,א.
(10) ראה סה"מ תרנ"ט ע' יא.
(11) ראה שהש"ד פ"ה, ב [ב]. וראה גם לקו"ש ח"א עמ' 191 הערה 17. וש"נ.

(12) מידות פ"ג מ"ז.
(13) ראה לקו"ת שה"ש לה,ג, ובכ"מ.
(14) ראה ד"ה פדה בשלום תשי"ג פ"ג (תורת-מנחם – התוועדות' ח"ז עמ' 199). וש"נ.
(15) מכילתא יתרו י"ט,ט.
(16) ראה לקו"ת צו י"א, ואילך. ובכ"מ.
(17) ראה תניא ספמ"ו.
(18) ט,ט,טו.
(19) ישעיה מג,י, שם. וראה זח"ג פ"א, ו.
(20) ויקרא ה,א.

התמיהות:

ולכאורה צע"ג בכל זה:

א) על התכיבות "האומנם אין ידוע שיש מכתב פס"ד בזה שנדרס מהרב פיינשטיין זצ"ל" ציינו שם לשו"ת אגרות-משה יו"ד ח"ב סי' עה. והנה שם כתב: "ובאם הבעל יכול להיות שמה להשגיה שתעשה הסדר הנכון וגם לחזק אותה ולאמץ ליבה, הנה אם יש צורך איני רואה איסור, ואף בלא צורך איני רואה איסור, אבל אסור להסתכל ביציאת הוולד ממש, שהרי אסור לו להסתכל במקומות המכוסים שבה בנידתה... אך כשייזוהר שלא להסתכל ליכא איסור". האם כ"ק אדמו"ר מציין לזה בתור 'ראיה לטתור'?

ב) האם שייך לומר שכ"ק אדמו"ר סובר שבעצם נוכחות הבעל בחדר הלידה ישנו איסור, כשב'ספר התולדות – אדמו"ר מהר"ש' שבעריכתו (עמ' 5), מסופר אודות לית כ"ק אדמו"ר מהר"ש ש"כשהודיעו להצמח-צדק על-דבר זה, מיהר לבוא, ויעמוד בחדר ופניו אל הכותל כל זמן הלידה"?

ג) הרי מעשים שבכל יום שאשה מתעכבת בחדר צירים למשך כמה וכמה שעות ואפילו יום שלם ויותר – האם יעלה על הדעת שאסור לבעלה להיכנס לשם (וכשהאשה צריכה לאיזה דבר, על הבעל לשלוח לה על-ידי אחר/ת)? איזה איסור יכול להיות בנוכחות הבעל בחדר צירים, ומה שונה שהייתה שם מאשר היתה עדיין בביתה יחד עם בעלה לאחר שהתחילו הצירים? האם נאמר שברגע שהתחילו הצירים – על בעלה לעזבה הנפשה ולשלחה לבית היולדות עם חברתה וכיו"ב??

פשר הדברים:

לאחרי שביררתי אצל נשי חב"ד, כולל האשה שכתבה את השאלה לרבי, עולה כדלהלן:

לאחר שנשי חב"ד פירסמו בעיתונות הדתית בניו-יורק שאסור לבעל להיות נוכח בחדר לידה, התחילו להתווכח עמהן בעיתונות, וכתבו שם גם רבנים ** שאין בזה איסור, ואילו הן כתבו בשם הרבי שישנו איסור וכו'.

לכן הורה כ"ק אדמו"ר במענה זה לנשי חב"ד, שאין עניינם להיכנס לפלפולים הלכתיים***, אלא עליהן להרעיש בנקודה זו שבזמן לידה צריך להוסיף בוכיות ולא להיפך מזה.

הערות המערכת:

*** אגב, כך מופיע גם בספר 'ישעה טובה' / מדריך רפואי-הלכתי להריון ולידה להרב ברוך ומיכל פינקלשטיין מבית אל, הוצאת פלדהיים, ירושלים תשנ"ו, שיצא בהסכמות רבנים ידועים ונפוץ בשנים האחרונות גם בין נשי חב"ד, ושם בעמ' 150 מצוטטים היתרים מרבנים שונים לנוכחות הבעל, כשהעיקרון הוא "ובלבד שלא יסתכל..."

**** כנראה הכוונה בציון לתשובה היא (כמו שכתבנו בהתקשרותי גיליון תי"מ הני"ל) גם לעצם העניין, שהרי גם האג"מ אסר להסתכל, והרי המציאות היא שרבים מהגברים אם יהיו נוכחים שם ייכשלו בזה, ועל-כן, למעשה, אין מקום להיתר זה כלל. ואכן ראה בשו"ת מנחת-יצחק (ח"ח סי' ל' אות ב), שכתב: "הנה בביה"ח ישערי צדק! כאן כאשר שאלו אותי על זה, אמרתי לאסור וזולת אם יש חשש סכנה אם הבעל לא יהיה שם, כי ידעתי [ש]אם יתירו – יבואו למכשולים". ועדיין השיב הגרשי"א אויערבאך ז"ל בע"פ, שגם אם נהר מלהסתכל "אין הדבר יפה, ויש בזה משום מיאוס" (נשמת-אברהם, יו"ד סי' קצה סי' ג). הגר"מ אליהו (שהסכים על הספר 'ישעה טובה' הני"ל, אבל בספרו 'דרכי טהרה' עמ' קיא המצוטט שם בהערות בעמ' 285) מתיר לבעל רק לעודד את אשתו בדברים "מפתח חדר הלידה", ז"א שאת הכניסה לשם – גם ללא הסתכלות – אינו מתיר. רק בעל יביע אומ"ר (בספרו 'טהרת הבית' עמ' קסו) נקט כמו האג"מ להתיר את הנוכחות בחדר הלידה.

לסיכום: אם אכן האשה פוחדת ממש, ונוכחות הבעל אכן מסייעת לה, יש יותר מקום לשהות שם (הגרשי"א שם. וגם במנחת-יצחק שם התיר בנורח גדול). אבל בדרך-כלל נשים אינן מרגישות כך באמת, אלא רק "מפני שהדבר מקובל", וחלילה לעודד זאת.

נוכחות הבעל בחדר לידה, "תשעה עונים" בקדיש, ברכה על קביעת מזוזה בבית-ספר

נוכחות הבעל בחדר-לידה

כמה ממענות הרבי בנושא זה נדפסו ב'התקשרות', גיליון תמ עמ' 15. בשל הבהרות שנתגלו, ניתן אחד המענות שוב עם השלמת הרקע שלפניו ושלאחריו כפי שבידר הרב שמערלינג שי' (אך לא חזרנו על המענות א"ב, משערי הלכה ומנהג ח"ד עמ' לט וקובץ היכל מנחם ח"ב עמ' נב). כן מופיע כאן מענה נוסף שטרם פורסם.

בהתוועדות מוצאי י"ט כסלו תשמ"ז* אמר הרבי שאין להתיר את המנהג ה"שונה ומשונה" של כניסת הבעל או כל איש – פרט לרופא – לחדר-הלידה בזמן הלידה, זהו היפך השולחן-ערוך ולא ייתכן שמעשה המנוגד לשולחן-ערוך יהיה טוב.

בעקבות זה, שאלה הנהלת נשי חב"ד ביום ב' דראש-חודש טבת תשמ"ז אודות דברי הרבי לשלול את כניסת הבעל וכו' לחדר הלידה, האם הכוונה בזה גם ל"חדר צירים"**.

והמענה (היכל מנחם ח"ב עמ' נב, ותיקונים ע"פ צילום כ"ק):

1) אין עניינה [של הנהלת נשי חב"ד] להיכנס לפלפולים.

2) **בשני** הנ"ל היפך הצניעות **וכו'** ועיין (נדה יז, א' **ובשו"ע'**) אמר אביי כו'.

3) אם בתמיד צ[ריכות] ל[היות] **זכיות**, עאכ"כ כשעומדת ללדת (שבת לא, סע"ב) ופשיטא לא להוסיף **ההיפך** – ובנקודה זו צריכות להרעיש וכו'.

4) **האומנם** אין ידוע שיש מכ[תב] פס"ד בזה **שנדפס** מהרב פיינשטיין ז"ל!:

המקורות:

1) לשון הגמרא שצויינה: "שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו".

2) השו"ע – או"ח סי' רמ סעיף יא.

3) במשנה "על שלוש עבירות נשים... בשעת לידתן", ובגמרא שם (בלשון רש"י ד"ה אבב חוטרטא): "האשה כשהיא בכריאות – פעמים שזכויותיה תולין ואין כוח במקטרג להזכיר עוונה, אבל משהגיעה לפתח הסכנה וצריכה לניסים – שם מוכרין עוונותיה ומעשיה אם ראויה היא לנס אם לאו".

הערות המערכת:

* כנראה בקשר לשיחה הידועה ע"י שיר המעלות' בחדר היולדת (ספרהשיחות תשמ"ז ח"א עמ' 146, 'התוועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 37, ישערי הלכה ומנהגי חיד עמ' לט) – אך נושא זה אינו מופיע שם כלל, גם לא בהנחות בלה"ק. ואולי היתה איזו הוראה עדיין?

** כיום, ברובם ככולם של בתי הרפואה **באר"ק**, אין "חדר צירים" כלל.

כן העבודה שמצד ראייה היא בלי גבול, דכיוון שרואה אלוקות, שאלוקות הוא בלי גבול, לכן גם עבודתו היא ללא הגבלה. ועל-דרך המדובר לעיל²¹ בהחילוק שבין "בכל לבבך ובכל נפשך" ל"בכל מאורך"²², ומלמעלה למטה, – שהרי התשובה אינה בדרך גילוי מלמעלה למטה, אלא היא מצד האדם, ולכן יש בה מעלת הפנימיות והיא באופן של ייחוד גמור כו'; ולא ידך גיסא, עניין התשובה הוא שינוי המהות, שזהו עניין של בלי

רצון בוראי עשיתי, כמושל הסום שעושה רצון בעליו ואינו

דואג על אכילתו – אם יחטוף אחר ממנו, כי יודע

שהדאגה לאכילתו על בעליו והוא אינו מוכן אלא לעבודה

שהעבודה ד"בכל לבבך ובכל נפשך" היא בהגבלה, כיוון שבאה מצד השגה, והעבודה ד"בכל מאורך" היא בלי גבול, שזהו מצד הראייה שבנפש.

וכל עבודה פועלת עניין מיוחד והמשכה מיוחדת – כמדובר לעיל בעניין "שוהם וישפה", שעל-ידי העבודה ד"בכל לבבך גו'" נעשית עליית וזיכוך העולמות, ועל-ידי העבודה ד"בכל מאורך" נעשית ההמשכה מלמעלה למטה.

ד. והנה, בעניין העדות ישנם ב' אופנים²⁵:

א) עדי בירור – כמו בדיני ממונות ובכמה עניינים בדיני נפשות, שהעדים אינם פועלים את הדבר עצמו, שהרי הדבר עצמו ישנו גם בלעד, ופועלת העדות אינה אלא עניין של בירור, גילוי הרבר.

ב) עדי קיום – שהעדות פועלת את הדבר עצמו, כמו העדי קידושין, שלדעת רוב המפרשים העדים הם חלק מההתוות הקידושין. ומה שנאמר על בני ישראל "אתם עדי" –

הרי לא זו בלבד שבני ישראל מגלים אלקות (כאופן א'), שעניין זה ישנו גם בכללות העולם, שהבריאה מגלה את מציאות הבורא, כמו שכתוב²⁷ "השמים מספרים כבוד א-ל", אלא עוד זאת, שמעלת בני ישראל בעניין העדות היא גם (כאופן ב'), שהם פועלים כביכול את העניין.

והעניין בזה – שאצל בני ישראל ישנן כמה

והנה, לעתיד-לבוא יהיה "כדין וכדין"²³, שאז יהיו שני העניינים (מלמטה למעלה ומלמעלה למטה) גם יחד, שזהו האופן שכולל שניהם ביחד שהוא למעלה משניהם, כידוע²⁴ בעניין הלכה כדברי המכריע.

וכיוון שכל הגילויים דלעתיד-לבוא תלויים במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות²⁵ – הרי מובן שגם אופן הג' (הכולל שניהם) ישנו גם עכשיו בעבודה.

וזהו עניין עבודת התשובה, שיש בה ב' המעלות, שמיעה וראייה, מלמטה למעלה

25) תניא רפ"ז.

26) ראה "רשימות" חוברת קס עמ' 5 ואילך. קעג

עמ' 7 ואילך. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר ח"ה

עמ' רלד. לקו"ש ח"ט עמ' 188 ואילך. וש"נ.

27) תהילים יט, ב.

21) ד"ה ושמתי ככוד דש"פ ראה (תורת מנחם

ח"ז עמ' 158 ואילך).

22) ואתחנן ו,ה.

23) ב"ב עה,א.

24) ראה לקו"ש חכ"א ס"ע 111 ואילך. וש"נ.

מדריגות: "אחותי רעייתי גו' תמתי"²⁸, ועד להפירוש "תמתי" – "תאומתי"²⁹, והיינו, כמו שנתבאר לעיל בהמאמר²¹ שלולי מציאותם של ישראל חסר כביכול בו יתברך, שזהו תוכן העניין דברית בין הבתרים, שכל אחד בפני עצמו הוא חצי דבר, ושלימות מציאותו נעשה על-ידי החצי השני, ועל-דרך זה בנידון-דידן, דכיוון ש"למעשה ידיך תכסוף"³⁰, והוא ורצונו אחד, נמצא, שנשמות ישראל משלימים כביכול מציאותו יתברך.

1. וזהו גם עניין בניין המלכות בראש-השנה, כמאמר רז"ל³¹ "אמרו לפני מלכות בראש-השנה כי שנתמליכוני עליכם":

השנה כו' כדי שתמליכוני עליכם":

ידוע³² שסילוק המלכות בראש-השנה הוא בהמדריגות הכי עליונות, עד לעצמותו יתברך ממש.

וכיוון שבני ישראל מעוררים וממשיכים ממקום זה – הרי מוכח שהם במדריגה עליונה יותר, כידוע הכלל³³ שהדבר הממשיך הוא נעלה יותר מההמשכה, שהרי הוא הפועל את ההמשכה.

ועניין זה נעשה על-ידי "אמרו לפני מלכות" – קבלת-עול וביטול במציאות לגמרי, וכמודגש גם בהעניין דתקיעת שופר

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת שופטים, ד' באלול, ה'תשט"ז – 'תורת מנחם – התוועדות ה'תשט"ז, חלק שלישי (ז) עמ' 183-192 – בלתי מוגה)

(28) שה"ש ה.ב.
 (29) שהש"ר עה"פ (פ"ה, ב).
 (30) איוב יד, טו.
 (31) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.
 (32) ראה סידור (עם דא"ח) שער התקיעות רמ"א ואילך. ובכ"מ.
 (33) ראה המשך וככה תרל"ז פט"ו.
 (34) ראה סידור (עם דא"ח) שם רמב"א. ובכ"מ.

ניחום לאחר ה'שבעה'

בקשר לדברי הרבי בנושא "ניחום לאחר שבעה" ('התקשרות', גיליון תסח עמ' 14):*

(א) לכל לראש ברור, שכוונת הרבי אינה שאין מנחמין אחרי ה'שבעה', אלא רק שאין לומר נוסח זה מכאן ואילך. ואכן, עד כמה שידוע – המציאות היא שרק בתוך ה'שבעה' נוהגים לומר נוסח זה.

ומה שכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בנוסח זה לרבי על הסתלקות אביו הרה"ג הרה"ח המקובל ר' לוי-יצחק נ"ע, לאחר ה'שבעה' ('מנחם ציון' ח"א עמ' 39) – כיוון שלא הודיעוהו מזה בתוך ה'שבעה', וזו היתה ההודמנות הראשונה לנחמו, היינו כאילו הוא בתוך שבעה.

(ב) יש לחפש את המקור הראשון לאמירת נוסח הנחמה "המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים", שהוא "מנהג ישראל – תורה" ('תורת-מנחם – מנחם-ציון' ח"ב עמ' 382), ש'נתקדש על-ידי מסורת של דורות רבים" (שם עמ' 544), "מעשיריות דורות" (כאמור במכתב שעליו באה ההערה, ליקוטי-שיחות כרך לה עמ' 269, 'מנחם ציון' שם עמ' 549) שתוכנו נתבאר פעמים רבות על-ידי הרבי (כנסמן במפתח העניינים שבסוף ספר 'מנחם ציון', בערכו), אך משום-מה לא צויין בכל הנ"ל המקור הראשון לזה. [ואגב, כך נהוג בין האשכנזים, והספרדים אומרים "מן השמים תנוחמו", ובנטעי-גבריאל (הל' אבילות ח"א פרק צ' הע' א) מציין מקור למנהגם מס' 'מעבר יבוק', 'שפתי רננות' פי"ט ע"פ המשנה (רפ"ב דסנהדרין) שהעם מנחמים את הכהן הגדול "אנו כפרתך" והוא אומר להם "תתברכו מן השמים"].

בספר נטעי-גבריאל (שם הע' ב) מציין המקור מפרישה על הטור, סי' שצג ס"ק ג' "ה' ינחמך עם שאר אבלי ציון". נפ' בשנת שע"ד]. כן מציין הרבי ('מנחם ציון' ח"א עמ' 276 הע' 5, וכן הנטעי-גבריאל שם הע' א) לס' 'נגיד ומצוה' – ענייני אבלות (בדפוס-צילום ירושלים תשמ"ז הוא בס"ע קעג) כביאר הלשון "המקום ימלא חסרונוך" [לפלא שמשמש בלשון זו, שהרי זה הנוסח שאומרים על עבדו ושפחתו של אדם שאין אומרים עליהם תנוחמו אבליים, "המקום ימלא לך חסרונוך" ברכות טז.ב. ועד"ז, בלשון זו בדיוק, בקשר לממון, ויק"ר ה, ד] ע"פ קבלה. והרבי מבאר זאת ע"פ חסידות (מנחם ציון ח"ב עמ' 347).

(ג) בתוך ה'שבעה' מנחמים אפילו כמה פעמים (נטעי-גבריאל שם פרק פה ס"ב). ולכאורה מוכח כן מלשון הנימוקי-יוסף (מו"ק יג, ב מדפי הרי"ף), שכל האמור בברייתות (מו"ק כא, ב) בקשר לניחום לאחר ה'שבעה' הוא רק "אם עדיין לא ניחמו". וכן משמע מזה, שאם כבר ניחם פעם אחת – אינו מנחם עוד אחר ה'שבעה'.

את זה שהרמב"ם השמיט ברייתות אלו מכארים בכך, שלדעתו עיקר מצוות הניחום הוא בתוך ה'שבעה' דווקא, וכל מה שלאחר מכן אינו אלא רשות (וראה נטעי-גבריאל ח"ב רפ"א בהערה). מאידך, במאירי שם בפירוש "מדבר עמו מן הצד", כתב: "אבל אם רצה לדבר עמו מן הצד...", משמע שתוך זמן האבילות הווי חובה.

ולהעיר מדברי הערוך-השולחן (סי' שפה ס"ג) שעכשיו לא נהגו ב'תתנחם' לאחר ל' [לשאר קרובים. ובפועל – גם לא לאביו ואמו לאחר י"ב חודש].

הרב יוסף-שמחה גינזבורג, עומר

(* תורה להרה"ר ר' יצחק-יהודה שיחי' רוזן מלוד, שעורני על כמה מקורות ופרטים מהבא להלן.

שיעורים לנשים, ניחום אבלים

שיעורי חת"ת ורמב"ם לנשים ובנות

ב'התקשרות' גיליון תעב, במדור 'בירור ענייני הלכה ומנהג', נדון עניין שייכותן של נשים ובנות ל'סיומים', וכן ללימוד שיעורי החת"ת. והביא הרב גינזבורג סברה שכיוון שנאמר על שיעורים אלו שהם "שוים לכל נפש", הרי נכללות בזה גם הנשים.

אמנם העירני דודי הרה"ח וכו' ר' שלום שיחי' חריטונוב, שלכאורה מדברי הרבי בעת תקנת לימוד הרמב"ם – אחש"פ תשד"מ (לקו"ש כרך כ"ז עמ' 235) – שאז הוכיח הרבי בארוכה את שייכות תקנה זו גם לנשים, בהביאו מקורות וכו' לעניין לימוד התורה לנשים, ולא הזכיר כלל מתקנת החת"ת בתור הוכחה ודוגמה לכך – עולה לכאורה שנשים ובנות אינן כלולות בעצם תקנת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בעניין החת"ת, ואין זו אלא הוספה טובה והידור יתר שקיבלו על עצמן.

[ועל-כל-פנים, לפי זה מובן שצריך להדגיש יותר בקשר לנשים ובנות את תקנת לימוד הרמב"ם, שנצטוו בה במפורש (משא"כ בחת"ת, כנ"ל). ודלא כאלו שמשום מה לימוד החת"ת יותר חזק אצלן מאשר לימוד הרמב"ם, וכלפי לייא].

אלא שלאידך גיסא יש להעיר ממענה כ"ק אדמו"ר לאשה אחת (כ' אלול תשמ"ו, נרפס בלקו"ש כרך ל"ד עמ' 285), וזלה"ק:

"...תקיים בפשטות מה שנאמר בתורתנו תורת חיים, תמים תהיה עם השם – היינו חיי עקרת הבית בפשטות:

כשרות האכילה ושתייה, טהרת המשפחה, הכנסת אורחים שיעורי חת"ת וכו' וכנ"ל כל זה בפשטות ממש..." (ההדגשה אינה במקור – ועיי"ש להמשך המענה).

הרב מנחם-מענדל רייצס, קריית גת

עוד בקשר ללימוד הרמב"ם לנשים ולקטנים

ב'התקשרות' גיליון תלח עמ' 14, הובא מהתוועדות תשמ"ז ח"ג עמ' 348 (מוגה) ועוד, בקשר לעדיפות שישנה גם לנשים בלימוד המסלול דג' פרקים ליום דווקא, אם אפשר להן.

ולהעיר מ'ששלת היחס' הנדפסת במבוא ללוח 'היום יום' (תח"י מהדורת כפר חב"ד תשמ"ט עמ' 21):

"ג' אלה שאינם שייכים ללימוד ספר משנה תורה (מפני איזו סיבות – כולל מפני שהם קטנים או קטנות (כפשוטו או בדיעות כו')) – ילמדו ספר המצוות להרמב"ם..."

ואם אכן קטע זה הוא מוגה – לכאורה, יש ללמוד ממנו:

שנשים שייכות לכל המסלולים, כמו אנשים, כל עוד הן שייכות להבין.

שגם קטנים וקטנות השייכים להבנה, עדיף שילמדו במסלולים א"ב (ג' פרקים או פרק ליום) וכל-שכן גדולים וגדולות.

הרב יוסף-שמחה גינזבורג, עומר

כל רגע בגלות הוא הכנה לגאולה

הפתילות נכונה תקל את קושי ההתמודדות – הכיצד?

לא זו בלבד שידועים שבוודאי ייצאו מהגלות, אלא יתירה מזה – שידועים שכל רגע שנמצאים במעמד ומצב של גלות, מהווה הכנה והכשרה ליציאה מן הגלות אל הגאולה. ובמילא, מסתכלים על כל רגע בגלות – לא כמו רגע בגלות, אלא כמו רגע של הכנה לגאולה.

וההסברה בזה – שבכל פעולה שיהודי עושה בכל יום ויום במשך שהותו בגלות, הרי הוא מאיר עוד חלק בעולם-הזה הגשמי והחומרי, ובמילא הרי הוא מברר ומזכך עוד חלק בעולם-הזה הגשמי והחומרי, עוד חלק מקליפת נוגה כו', שעל-ידי זה פועלים את תכלית השלימות של ימות המשיח שהוא גילוי אור-אין-סוף בעולם-הזה הגשמי, כמבואר בארוכה בתניא. וכיוון שכן, הרי מובן שצריכים להסתכל על כל רגע שבו מוכרחים עדיין להיות בגלות – לא כמו רגע של גלות, אלא כמו רגע של הכנה והקדמה לגאולה. ואז, נקל יותר להתמודד עם קשיי הגלות ולעבוד עבודתו כדבעי.

(מהתוועדות י' בשבט ה'תשי"ד – בלתי מוגה)

לימוד חסידות – הכנה קרובה למשיח

כללות הגילוי דתורת החסידות בדורות האחרונים הוא התחלת הגילוי דמשיח, והיינו ש'חשף הוי' את זרוע קודשו' והתחיל לגלות את הגילוי דמשיח.

ובהקדמה – שבגאולה העתידה יהיה העניין ד"רכוש גדול", ובמכל-שכן וקל-והומר מיציאת מצרים (שלא היתה גאולה שלימה, אלא גאולה שיש אחריה גלות) שבה נאמר "ואחרי כן ייצאו ברכוש גדול"

וה"רכוש גדול" הוא הריבוי וההוספה בתורה – כפי שמצינו (אפילו) באחאב ש"מחמד עיניך" קאי על התורה.

וב"רכוש גדול" גופא – יש אבנים טובות שצריכים להיות "מבין" לידע ערכם, כי כאשר אדם פשוט (שאינו "מבין") מסתכל עליהן, חושב הוא שהן אבנים פשוטות, כיוון שהיוקר שבהן הוא בהעלם; ויש אבנים טובות שכל מי שמסתכל עליהן, גם מי שאינו "מבין", רואה מיד שהן אבנים יקרות.

ודוגמתו בנוגע לתורת החסידות – שלא צריך להיות "מבין" כדי להעריך את היוקר שבה. צריך רק להסתכל, "א קוק טאן", על-כל-פנים "כחודה של מחט", ואז רואים מיד כמה דברים אמורים. לימוד החסידות מביא גם תוספת הצלחה בלימוד הנגלה, ותוספת ברכה גם בעניינים גשמיים, והעיקר – שזוהי הכנה קרובה לביאת משיח צדקנו, בעולם-הזה הגשמי והחומרי למטה מעשרה טפחים.

(מהתוועדות י' בשבט ה'תשי"ג)

להתכונן כראוי לראש-השנה

ניצול הזמן הנותר לעשיית תשובה

חודש אלול הוא בדוגמת "ערי מקלט", "לנוס שמה" מפני "גואל הדם", "עד עומדו לפני העדה למשפט", ובינתיים, יכול וצריך לנצל את הזמן באופן כזה שב"עומדו למשפט" יהיו מסודרים אצלו כל הטענות שיכול לטעון לזכותו, שעל-ידי זה יוכל להיות "והצילו העדה", ודוגמתו בנמשל, שיש לנצל את הזמן שנותר עד ימי הדין והמשפט [...] עד ראש-השנה – לעבודת התשובה, שיכולה להיות גם "בשעתא חדא וברגעא חדא", כפירוש כ"ק מו"ח אדמו"ר ש"שעתא (חדא)" הוא גם מלשון הפנה, "מיט איין קער", וכמובן גם מהפסק-דין המקדש את האשה "על-מנת שאני צדיק (גמור), אפילו רשע גמור, מקודש, שמא הרהר בתשובה בדעתו", היינו, שעל-ידי הרהור תשובה שהוא ברגע אחד נעשה צדיק (גמור).

מענייני ההכנה העקריים - צדקה

מהעניינים העיקריים שבהם צריכים להשתדל בזמן שנותר עד ימי הדין והמשפט כדי לפעול "והצילו העדה" – הוא עניין הצדקה, כאמור, שעל-ידי פעולתו להחיות את נפש העני, מחיה הקב"ה את נפשו ונפש בני ביתו בגשמיות או ברוחניות, בשעה שזוקקים לכך, ולכן, מבלי הבט על החשבונות בנוגע להנהגתו בשנה שעברה, יכול לבקש מהקב"ה בתורת צדקה, "לך הוי הצדקה", כיוון שגם הוא השתדל בנתינת הצדקה להחיות נפש העני.

(מהתוועדות ח"י באלול ה'תשי"א, יתורת מנחם – התוועדות: ה'תשי"א, חלק שני עמ' 318,310 – בלתי מוגה)

כשקיימים צדקה בלי "חשבונות" הקב"ה ממלא כל הצרכים

כאשר בני ישראל היו במדבר (לאחרי יציאת מצרים) נתן להם הקב"ה כל צורכיהם – הן ברוחניות והן בגשמיות – מן המוכן: לחם מן השמים, מים מבארה של מרים, וענני הכבוד שהיו מכבסים ומגחצים את מלבושיהם. וטעם הדבר – לפי שיציאתם ממצרים למדבר היתה מתוך מסירות-נפש, "שלא אמרו היאך נצא למדבר בלא צידה, אלא האמינו והלכו... לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

אבל כיום, לדאבונו, כשבאים ליהודי ומבקשים ממנו ליתן לצדקה, למשל, עושה מיד "חשבונות": לכל לראש עליו לדאוג לעצמו, ואם יתן עתה לצדקה, יחסר לו עבור הוצאותיו בשנה הבאה, וכן צריך לדאוג שיהיה לו מה להשאיר לבניו לאחר מאה ועשרים שנה... ובכלל – טוען הוא – כסף שהרווחתי בעמל וזיעת אפיים, אתן למישהו אחר לצדקה?!... בנוגע לצורכי עניים – טענתו – הקב"ה עשאו עניים, צריך לדאוג להם? וכיוצא-בזה.

צריכים לידע ולזכור, כאמור, שכאשר מקיימים רצונו של הקב"ה ללא חשבונות, אזי דואג הקב"ה לכל הצרכים, הן ברוחניות והן בגשמיות.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת נשא, י"א בסיוון ה'שי"ת יתורת מנחם – התוועדות: ה'שי"ת, חלק א עמ' 101 – בלתי מוגה)

מורא שמים עליכם

אנטיגנוס איש סוכו קיבל משמעון הצדיק הוא היה אומר אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס ויהי מורא שמים עליכם (פרק א, משנה ג)

פירש רבינו עובדיה מברטנורא: פרס – לשון ערך, "בערכך" מתרגמינן "פורסניה" והוא מה שאדם נותן למי שעבד אותו והוא אינו חייב בדין ליתן לו כלום, כמו מה שיתן אדם לבנו קטן, או לאשתו, או לעבדו מפני קורת-רוח שעשו לו, ואפילו לתקוות פרס כזה לא יעבוד אדם את בוראו אלא מאהבה בלבד.

פירוש ב"ק אדמו"ר:

השאלות במשנתנו: א) הרי זה בניגוד למה שכתוב "כבד את אביך ואת אמך למען יאריךון ימך" – על מנת לקבל פרס, ועוד כיוצא בזה. ב) למה לא התחיל התנא בצד החיובי ("הוו כעבדים כו...") ג) "ויהי מורא שמים עליכם" – הלא יראת ה' היא אחת מרמ"ח מצוות עשה שבתורה, ולא הנהגה של מידת חסידות. ד) הדיוק "עליכם" (ולא "בכם"). והביאור:

משורת הדין רשאי אדם לעבוד את ה' על מנת לקבל פרס, כמאמרם ז"ל: "לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה". ועל זה נאמר "למען יאריךון ימך". והתנא מחדש לנו כאן, במילי דחסידותא, שאף-על-פי-כן "אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס".

והנה, מאמרו "אל תהיו כעבדים" מובן שמדובר באדם שהוא בדרגת "עבד", שבהפקירא ניחא ליה. אי לזאת, צריכים להודיעו בתחילה שקיימת עבודה כזו (שלא על מנת לקבל פרס), אלא שמצד מידת חסידות עליו לעבוד את קונו שלא על-מנת לקבל פרס. משום זה מקדים התנא "אל תהיו כו...", ורק אחר-כך הוא אומר "אלא הוו כו...".

והנה מבואר בחסידות שאהבה ויראה הן שתיים שהן ארבע: יראה תתאה ויראה עילאה, אהבה זוטא ואהבה רבה. ועניינן: יראה תתאה – שירא מהעונש (או על-כף-פנים מהפגם שנגרם לו על-ידי החטא). יראה עילאה – יראת הרוממות ויראת בושת, היינו שירא מהחטא עצמו, שהוא נגד רצון ה'. אהבה זוטא – אהבה מצד הטוב המגיע אל האדם על-ידי עבודתו, הן טוב גשמי והן הטוב הרוחני ביותר. אהבה רבה – שלא על מנת לקבל פרס כלל. וסדר העבודה הוא – יראה תתאה, אהבה זוטא, אהבה רבה ויראה עילאה.

וארבע הבחינות מרומזות במשנתנו: אל תהיו כעבדים – יראה תתאה, על מנת לקבל פרס – אהבה זוטא, שלא על מנת לקבל פרס – אהבה רבה, ויהי מורא שמים עליכם – יראה עילאה. ומאחר שביראה עילאה גופא יש שתי דרגות: מה שהאדם ממשך על עצמו ב"אתערותא דלתתא", והבאה מלמעלה ב"אתערותא דלעילא", שהיא "עיקר היראה", לכן אומר "ויהי מורא שמים עליכם" – לכלול גם בחינה זו שבאה מלמעלה, בבחינת מקיף על האדם.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת פינחס ה'תשל"ז – בלתי מוגה)

פרשת שופטים

שופטים ושוטרים תיתן לך (טז, יח)

שופטים - דינים הפוסקים את הדין. ושוטרים - הרודין את העם אחר מצוותם, שמכין וכופתין במקל וברצועה (רש"י)

תחילה יש "לפסוק את הדין". על האדם להתבונן באלוקות בדרגה השייכת אליו, להכיר בחסרונותיו ולהתבונן בעילוי שיבוא על-ידי תיקונם. אך אם אין די בהתבוננות זו להשפיע על היצירה הרע, צריך "להכותו במקל", כמאמר (ברכות ה) "לעולם ירגיז אדם יצר-טוב על יצר-הרע".

(ספר המאמרים תרצ"ט עמ' 247)

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך (טז, יח)

"שעריך" - רומז לכוח הבינה שבנפש, כמאמר (ראש-השנה לא) "חמישים שערי בינה נבראו בעולם". וכשם שהשער הגשמי משמש לכניסה וליציאה, כן גם כוח הבינה - "כניסה", היינו כשהשגת המוח חודרת אל הלב ומעוררת את המידות; "יציאה" - כשהתעוררות המידות מביאה לזיכרון הגוף ולביזור המידות הטבעיות.

"שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שעריך" - כשם שיש חמישים שערים בקדושה כן יש חמישים שערים בטומאה. לכן יש צורך ב"שופטים ושוטרים", כלומר, להכיר כל דבר לאמתתו ולדעת אם אין בו מעצת היצר ותחבולותיו.

(ספר המאמרים תרצ"ט עמוד 247)

שום תשים עליך מלך (יז, טו)

כשם שבזמן הבית נצטוו בני-ישראל למנות עליהם מלך, כן גם בזמן הזה ישנו הציווי "עשה לך רב" (אבות פ"א), וכמאמר חז"ל (ראה גיטין סב) "מאן מלכי רבנן". כל יהודי צריך שיהיה לו "רב", שיקרא לפניו הפרשיות שהיה המלך קורא ב'הקהל':

שמע - שה"רב" יפעל בו קבלת עול-מלכות-שמים; והיה אם שמוע - שיסביר לו ש"ואספת דגנך תלוי ב"אם שמוע תשמעו".

ציווי זה שייך במיוחד לזמננו, ערב ביאת משיח צדקנו, שיהיה גם רב (ילמד תורה את כל העם) וגם מלך ("מלכא משיחא").

(ליקוטי-שיחות כרך כד עמ' 105)

ראשית דגנך (יח, ד)

עין יפה אחד מארבעים (רש"י)

אחד מארבעים - רומז ליום-הכיפורים. שכן משה רבנו היה בהר ארבעים יום, מראש-חודש אלול ועד יום-הכיפורים; נמצא שיום-הכיפורים הוא "אחד מארבעים" - היום המיוחד בארבעים יום אלו.

(אור-התורה שמות עמ' אישמו)

'מבצע נש"ק' בחודש אלול

הרבי מבקש שהמסר של 'מבצע נש"ק' יעבור לציבור הרחב לא כחידוש של ליובאוויטש, אלא כמנהג ישן של קהילות ישראל המתעורר מחדש

□ עדויות מעניינות מחצרות האדמו"ר מבעלו והאדמו"ר מבבוב □

הרבי שבע נחת מהפצת מצוות הדלקת נרות שבת-קודש על גבי שני מיליון חפיסות גפרורים □ קורא להגביר את המבצע ובמיוחד בימי

חודש אלול □ רשימה מסכמת לשתי הרשימות הקודמות

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

פעולות של המבצע מדי יום שישי. הדבר נמשך כמה שנים ברציפות.

בדו"ח השני, תואר בין השאר המעשה הבא: הוריה של מרת שטרנברג הגה"ח ר' שניאור-זלמן גוראריה וזוגתו הרבנית שיחיו, שהו בשלהי תשרי במקום מרפא, והרבנית ניצלה את ההזדמנות ושוחחה עם אשה יהודייה על המבצע החדש. בין היתר, אמרה לה שאם תדליק נרות שבת, הדבר בוודאי יעזור לה להתרפא. האשה אכן הדליקה וריפוייה הוחש בצורה ניכרת...

עדות נוספת שנרשמה בדו"ח, נמסרה בעת כתיבתו ממש... כאשר מרת שטרנברג ירדה לכתוב את הדו"ח ביום שישי, סיפרה לה אמה הרבנית שהיא עצמה הדליקה נרות שבת מאז היתה ילדה קטנה, כי זה היה המנהג בבית אביה האדמו"ר מקופיטשניץ זצ"ל. מובן שגם עדות זו הוכנסה לדו"ח.

במענהו לדו"ח, התייחס הרבי גם לעדות זו. תחילה העיר שכדאי לפרסם את העובדה שגם בבתי אדמו"רים רבים נהגו בדרך זו, ובהמשך הורה להודיע על כך לרב טוביה בלוי בארץ-ישראל ולרב שלום-דובער לוי בני-יורק, מאחר ששניהם עסקו באיסוף מקורות ומנהגים

יצויין כי בשלב מסויים הכינו בסניף הירושלמי של צעירי-אגודת-חב"ד פרסום ובו "קריאת הקודש" של הרבי ללא אזכור של צירוף חוגים אחרים. הרה"ח ר' אברהם פרשן שוחח בעניין, טלפונית, עם המזכיר הרב חזקוני, וכעבור זמן קצר נתקבלה הוראה לגנוז את הפרסום. היה מובן מכך, שהרבי מבקש להדגיש כי אין מדובר בחידוש של ליובאוויטש, אלא זה מנהג שרווח מאז ומתמיד בחוגים רחבים ועתה רק מתעורר מחדש.

עדויות מבתי אדמו"רים

ברשימה הקודמת הבאנו קטעים נרחבים מריאיון שהעניקה ל'כפר חב"ד' הגב' אסתר שתחי' שטרנברג, על ימיו הראשונים של המבצע בארה"ב. בין השאר סיפרה כי בחודש תשרי תשל"ה הרבי עודד את העוסקות בעניין לדווח לו על התקדמות המבצע. על הדו"ח הראשון, שנמסר לרבי ביום שישי בצהריים, נתקבלה עוד באותו יום תשובתו הק' של הרבי: "תשואות-חן תשואות-חן על בשורות טובות אודות הדלקת נרות שבת שהגיעו אליי כמה רגעים לפני זמן הדלקת נש"ק".

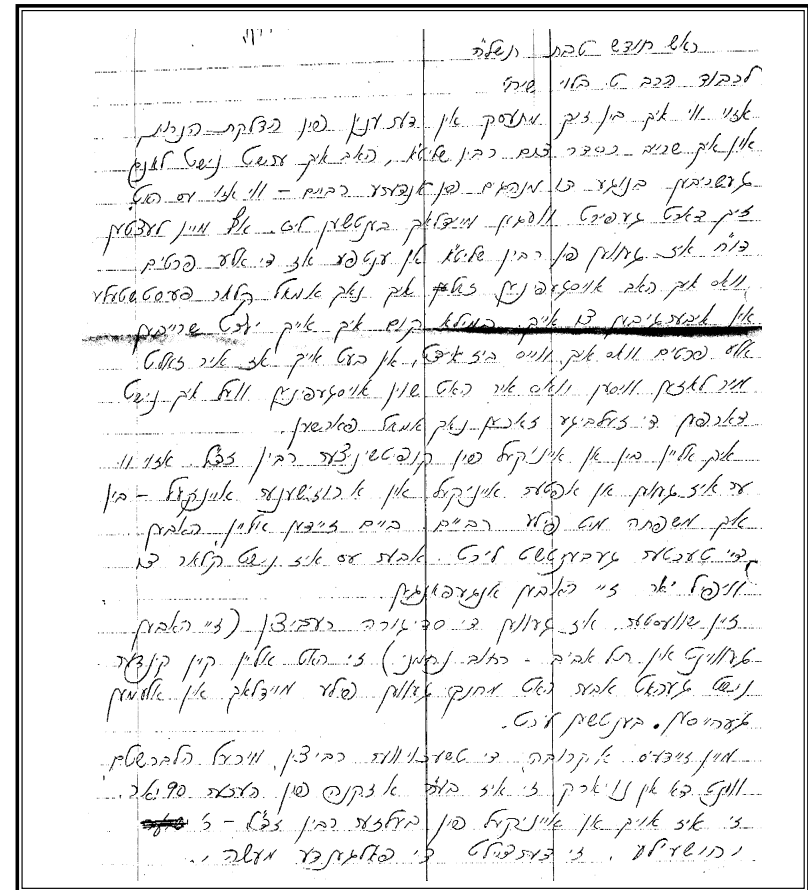
מאז הדו"ח הראשון, נמסר לרבי דו"ח

ניצוצי רבי

בענייני נרות-שבת.

הדליקו נרות. מישהו ממשפחת האדמו"ר מבוכוב שליט"א סיפר על מנהג מעניין במיוחד – כאשר נולדה בבית אדמו"רי בוכוב ילדה, גם אם נולדה ביום חמישי, היו אוהזים בידה הקטנה בעת הדלקת הנרות כבר למחרת, ביום שישי. "הרבי אומר להתחיל מגיל שלוש", התבטא, "ואצלנו התחילו בכך מיד עם הלידה..." כשנשאל איך נוהגים שם כיום, ענה שהמנהג נחלש כי הבנות יוצאות יותר מבעבר

הגב' שטרנברג העבירה את הסיפור לרבנים הנ"ל והמשיכה מצידה לחפש עדויות נוספות על מנהגי הדלקת-נרות בחצרות אדמו"רים ורבנים. עד מהרה גילתה מעדויות קרובי משפחה ואחרים שבחצרות אדמו"רים רבים היה נהוג שבנות מדליקות מגיל מוקדם. רבנית ידועה העידה כי בילדותה התארח בבית הרבי מבעלו וצ"ל, וראתה שכל הבנות והנערות

ניצוצי רבי

שהוא ראש-חודש אלול, במרץ הכי גדול בעניין מבצע נרות שבת-קודש, ולהשתדל בזה במרץ הגדול ביותר.

"עניין זה נוגע ממש לביטחון עם ישראל, ולכן יש להשתדל לפעול במשך כל חודש אלול במרץ האפשרי ביותר בעניין זה... בוודאי ידווחו בכל סניף וסניף אל כ"ק אדמו"ר שליט"א על הפעולות".

"נו אחד קטן"

באחת משיחות הטלפון שהתקיימו בחודש תמוז תשל"ה עם מזכירות הרבי מסר הרב (אז הת') ישראל-צבי גליצנשטיין להרב חודקוב על פעילות שניהלו הת' (י.צ.ג. ונתן שי' גרינבלט) והצליחו להפיק פרסום של נש"ק על שני מיליון קופסאות גפרורים. מעברו השני של קו הטלפון שמעו איך הרבי מתבטא: "שני מיליון?! – בהתפעלות. אחר-כך שאל הרבי באמצעות הרב חודקוב איך יפיצו זאת, והשיב: בחנויות (שמוכרות גפרורים). בי"א בתמוז תשל"ו (היכל מנחם) כרך א' עמ' קמא) כותב הרבי במענה על הפקת חולצה ועליה ציור המבצעים:

...על-דבר החולצה – בכלל כהחלטת הנהלת צעירי-אגודת-חבי"ד בזה. בכל אופן – בכל כיוצא בזה... בין בי הנרות – כדאי שיהיה נר אחד קטן.

מחוץ לבית, למחנות קיץ וכד', ולא תמיד יש להן די אומץ לנהוג אחרת מחברותיהן.

אגב, כאשר הרבי עצמו נדרש פעם לנושא, אמר שקרוב לוודאי כי הסיבה לכך שהמנהג נחלש או אפילו נשכח, היתה מחסור גדול בתקופות שנות, כמו בימי מלחמה בפראאין, שממנו ייצרו את הנרות. המחסור היה גדול עד כדי-כך, אמר הרבי, שיהודים התקשו להשיג נרות אפילו בשביל האם, כך שהבנות ודאי שלא הדליקו...

"נוגע לביטחון עם ישראל"

הוראות הרבי בעניין נש"ק לא פסקו. מפעם לפעם הגיעו הוראות חדשות ודברי עידוד נוספים לתגבור המבצע. כך למשל כתב הרה"ח ר' אפרים וולף בחזור מכ"ד באייר תשל"ה:

"ממזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א נתקבלה הוראה טלפונית למסור לכל מטה מבצע נש"ק שיגבירו את הפעילות במבצע נש"ק מיט א שטודעם [=בסערה], ואשר מכל מטה ידווחו בהקדם אל כ"ק אדמו"ר שליט"א מפעילות מבצע נש"ק במיוחד".

ובכ"ה במנחם-אב תשל"ה:

"ממזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א נתבקשנו למסור שיש לפעול במיוחד בימים אלו ובמיוחד בחודש אלול, החל מיום ו' הקרוב

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" ישירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-2 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915